„RADOMER-KIELCER LEBEN“ 23 (133) „Należytość pocztowa uiszczona ryczałtem“ יאהרגאנג פיערטער פרייז 25 גראשען

ראדאמער-קעלצער לעבן

ראדאם פרייטאג י"ז סיון תרפ"ז פאר'ן אינהאלט פון טעקסט אין די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך 17-go czerwca 1927 r.

הדינה פ ...

טיף געבויגען שטייען מיר נאך פריש'ען קבר פון אונזער לאנגיעהריגען פרעזעס

אליעזר בריליאנט ז"ל

זיינע לייסטונגען צו פערשפרייטען קולטור צווישען די האנדווערקער-מאסען וועלען אינז בלייבען אייביג אין זכרון.

זאל איהם די ערד גרינג זיין.

קולטור-קאמיסיע ביים האנדווערקער-קלוב אין ראדאם.

צו דער פערלאבונג פון פר"ל **עווקע ביימאן** מיט ה' **שמעון בירנבוים** ווינשען מיר אייך, אז אייער ליבען זאל זיך צעבל הן אזוי ווי א רויז אין פריהלינג און דער מלאך פון גליק זאל זיין אייער אייביגער לעבענס בעגלייטער.

מאטעק גיססער, יוסף וויינטרויב.

עווקע!

נעם צו די פון אונז געשיקטע וואונטשען געזידמעט צו דיין פערלאבונג מיט ה'

בירענבוים ש. (טאראנטא).

דיינע פריינד

רוזשע, אנדזשע, מאיר און בנימין.

Z intencji zaręczyn kuzyna naszego **Arnolda Lichtensztajna** z p. **Salomeą Taśmianką** życzymy Im szczęśliwej przyszłości.

Abram Elencwajgowie.

„DLA ZNAWCÓW“

najwyższy opatentowany gatunek gilz

z trzema watami oraz ustnikiem bezdrzewnym

poleca:

fabryka gilz i bibułek

M. PASCHALSKI,

Radom.

OBWIESZCZENIE.

MAGISTRAT m. RADOMIA ogłasza niniejszem

KONKURS

na wybrukowanie ulicy Ogrodowej

Co do szczegółów i warunków robót informacyi wszelkich udzieli Wydział Budownictwa Magistratu.

Prekluzyjny termin składania ofert upływa z dniem 18 czerwca 1927 r.

MAGISTRAT

אין טיפען טרויער זענען מיר מודיע וועגען גרויסען פערלוסט, וואס מיר האבען צוליב'ן טויט פון אונזער לאנגיעריגען

פרעזעס און מיטגרינדער

אליעזר בריליאנט ז"ל

וועלכער איז געשטארבען דאנערשטאג דעם 16/6 ה. י. אין עלטער פון 74 יאהר.

די לויה וועט פארקומען פרייטאג דעם 17/6 פינקטליך 12 אזייגער מיטאג פון יודישען שפיטאל

וועגען וואס עס איז מודיע אלע האנדווערקער און פריינד.

יודישער האנדווערקער-קלוב אין ראדאם.

אין טיפען טרויער מעלדען מיר וועגען טויט פון גרויסען האנדווערקער מנהיג

אליעזר בריליאנט ז"ל

אין מיר רופען אלע אונזערע מיטגלידער זיך צו בעטייליגען אין דער לויה, וועלכע וועט פארקומען פרייטאג דעם 17/6, פינקטליך 12 אזייגער מיטאג פון יודישען שפיטאל.

רוישטאף קאאפעראטיוו „סורהיט“ אין ראדאם.

אין טיפען צער מעלדען מיר וועגען טויט פון אונזער אונפערגעסליכען ראט-מיטגליעד

אליעזר בריליאנט ז"ל

קאאפעראטיווע האנדווערקער באנק אין ראדאם.

ת' נ' צ' ב' ה'!

טיף געטראפען צוליב'ן גרויסען פערלוסט פון ראדאמער האנדווערקערטום צוליב'ן טויט פון

אליעזר בריליאנט ז"ל

בעטייליגען מיר זיך אין טיפען טרויער צוזאמען מיט דער גאנצער האנדווערקער-משפחה.

מאנדייטער-מייסטער-פעראיין אין ראדאם.

אין טיפען צער מעלדען מיט וועגען פערלוסט, וואס עס האט אונז געטראפען צוליב'ן טויט פון גרויסען האנדווערקער-טוער

אליעזר בריליאנט ז"ל

עה"ע זיין אנדענקען!

שניידער-מייסטער-פעראיין אין ראדאם.

פון רעכטס און פון לינקס.

אויף דער צווייטער זיצונג אין איצטיגען שטאדט-ראט. די פערגאנגענע וואך, דאנערשטאג, האבען א טייל פראקציעס פארגעליינט זייערע דעקלאראציעס, דורך וועלכע זיי האבען געצייכנט צום אויסדרוק די פערשידענע פראגראמען און פאסטולאטען זייערע.

אויסגעטרעטען מיט דעקלאראציעס זענען די פראקציעס פון דער ענדעציע, חאדעקעס און פועלי ציון.

צווישען די 10 פאסטולאטען און פאדערונגען, וואס די ענדעציע האט אנגעצייכנט אין איהר דעקלאראציע לויטעט דער ערשטער פונקט אויף'ן סאמע אויבען אן אזוי: צו גאראנטירען דעם פוילישען און קריסטליכען חאראקטער אין דער פאליטיק פון דער מוניציפאל-מאכט.

גענוי און אויספיהרליך צו קאמענטירען דעם בעדייט פון דעם דאזיגען פונקט איז אפשר איבעריג. אין דעם אויסדרוק „גאראנטירען דעם פוילישען און קריסטליכען חאראקטער אין דער פאליטיק פון דער מוניציפאל-מאכט" פערשטעהט יעדערער לעזער, אז דערמיט ווערט געגעבען א בפירוש'ער אנצוהערעניש, אז דער יודישער איינפלוס זאל אין שטאדט-ראט גענצליך פערשווינדען ווערען. פון אינהאלט. פון טאהן פון דער ענדעקישער שפראך ווילט זיך ארויסהערען און אויפפאסען, אז די פאליטיק און דער פרינציפעלער שטאנדפונקט פון דער ענדעציע אין ראדאמער שטאדט-ראט איז נוטה אויסצודריקען זיך אין אזא פארם, אז פאר די יודישע ספעציפישע פאדערונגען זאל קיין פלאץ נישט זיין. איינס איז אבהענגיג פון צווייטען. נאך דער דעפיניציע פון פערקריסטליכען דעם חאראקטער פון שט. ראט, מיז, פערשטעהט זיך, קומען דער קאנטראטליכער אויספיהר. די מסקנא פון איפכא מיסתברא: ענטיודישען.

די ענדעציע האט זיך גארנישט קרעמפירט און טראץ איהרע אלע קאנסאלידאציעס און פעראייניגונג'ס-קאנצעפציעס מיט'ן יודישען בלאק האט זי דאך ענדליך ארויסגעזאגט דאס, וואס זי פיהלט אונטער איהר הארץ און איהר נשמה. אזא דעקלאראציע האט די ענדעציע געליינט בשעת זי איז אין דער מינדערהייט, אין א צייט ווען זי איז אבסאלוט אהנמעכטיג מיט אייגענע כחות דורכצוזעצען איינעם פון איהרע פאדערונגען; אין א צייט ווען אפילו דעם איינעם אויסגעקעמפטען לאוניק איהרען האט זי אויך צו פערדאנקען די שטימען פון די יודישע ראטמענער. וואס אנ'אמת האבען די יודישע ראטמענער, צוליב זייער קליינער צאהל, אויך גענאסען א לאוניק א דאנק די שטימען פון דער פוילישער ענדעציע. דער שותפות פון „שמר לי ואשמור לך" איז אבער שטארק פערבלאסט געווארען מיט דער עפענטליך-געליינטער ענדעקישער דעקלאראציע, וואס האט קלאר בעוויזען, אז „דער יוד איז טריף, אבער זיין גראשען איז כשר" א לאוניק מיט דער הילף פון יודען מאכט טאקי נישט אויס, אבער דאס שליסט נאך נישט אויס דעם קאמפף פאר אנ'ענטיודישונג'ס-פאליטיק.

די דעקלאראציע פון דער ענדעציע גיעט אלענפאלס פיל נאכצודענקען. אין רופט ארויס פערשידענע הרהורים. איינער פון זיי די השערה: ווי האלט די זעלבע ענדעקישע דעקלאראציע געקלינגען, ווען די אויטארען, די מחברים איהרע וואלטען זיך געפינען אין א מעהרהייט?...

ס'איז בעזונדערס אינטערעסאנט צו וויסען די שטימונג יעצט אין די קרייזען פון אונזערע „פראמינענטע" פאליטיקער פון דער יודישער ראטמענער-קאלא... צי זיי פערשטעהן האטש יעצט גענוג אבצושאצען די „מתנה" פון זייער שותף פאר די שטימען-הילף (בעת די אויסוואהל מצד די יודישע ראטמענער פאר'ן ענדעקישען לאוניק...) אדער אונזערע פאליטיקער לאזען זיך צופרידען דערמיט, וואס זיי האבען אויך גענוגענזייטיג געווינען א לאוניק אין פאר זיי איז גלייכגילטיג. וואס די שותפים פון דער נעכטיגער קאנסאלידאציע האבען היינט פערקירעוועט זייער דישעל ערגיץ אנדערש און טראכטען צוצונעמען דעם כח און השפעה פון זיי אליין, פון די אייגענע יודישע קאלעגען. און וועמענס אונטערשריפטען מ'האט זיך ערשט נישט לאנג געניטיגט אין דער צייט פון וואהלען לאוניקעס.

לויט דער צווייטער מסקנא וואלט אלזא אויסגעקומען, אז די ביידע צדדים, דער יודישער בלאק און די ענדעציע, זענען נאך זייער איינגעגעבענער קאנצעפציע דורכ'ן ארויסשטעלען א געמיינזאמע ליסטע צו די וואהלען פון לאוניקעס — קויפט: א לאוניק פאר א לאוניק און דערנאך צעגעהן זיך די וועגען און יעדער לאזט זיך אין אנדער ריכטונג. מעג זיין אין נישט קיין גינסטיגער פאר זיין פריהערדיגען שותף...

ער כאן וואס שייך דעם רעכטען לאגער.

נישט קיין בעסערע בעציהונג ווייזט אויך ארויס דער לינקער פליגעל פון שטאדט-ראט צו די יודישע פאסטולאטען אפילו פון די יודישע ארבייטער פארשטעהער. אויף דער זעלבער זיצונג האט די פועלי ציוניסטישע פראקציע געליינט א דעקלאראציע. אין וועלכער ס'איז אין א קלאר פארמולירטען אופן ענטוויקעלט געווארען די ספעציפישע יודישע פאדערונגען פון דער דערמאנטער יודישער פארטיי. (דעם אויספיהרליכען טעקסט פון דער דעקלאראציע וועט דער לעזער געפינען אין דער כראניק.) דער ארגאן פון די פ. פ. ס. „ושיציע ראבאטניטשע" פון היינטיגען שבת, אין זיין בעריכט פון דער זעלבער זיצונג אין שטאדט-ראט, איראניזירט אין איז מבטל און אין דעם זעלבען טאהן און נוסח די דעקלאראציעס פון דער ענדעציע, חאדעקעס און פון די פועלי ציון. ביים

פון די ראדאמער מעשה'לעך.

(איבער א אקס פון א וואגען איז חרוב געווארען די שטאדט ביתר און צוליב א ביסעל „שויעזשע פאוויעטזשע" אין ביאלאבזשעג איז די מאדמואזעל פון שטעדטיל ק. געווארען אויס כלה און צוריק מויד.)

די מעשה, וואס מיר וועלען דא דערציילען האט פאסירט אויף דער ליניע ביאלאבזשעג, ראדאם און דאס שטעדטיל ק. נעבען ראדאם. דער מוסר השכל פון דער געשיכטע ווייזט, אז אונזערע אלא-גארסאניצעס און פאד-קאליאנקעס-קאנדידאטקעס, ביי זייער גאנצער פאטגעשריטענקייט, מאדערניזאציע און אויפגעהייטערטען לעבען זענען זיי פארט נישט אימשטאנד איינצושלעפערן און איינצוזיגען די מאנכבילישע שטאנדהאפטיגקייט אין צוברעכען זיין ווירדע און שטאלץ. מעגען זיי האבען ארום איהם פערשפרייט די ריחות און פערשיכור'ונגס-זאפטען פון א גאנצען סקלאד אפטעטשנא און אפילו צוהילף נעמען הוביגאנ'ס און קאטיע'ס פודער-פערפום-פאבריקען. און אפילו האבען זאויסשטודירט די פייערדיגסטע ליבע-ראליען פון די פילם-ארטיסטענס אין די קינא'ס, וואס זענען גאנצע מזיקים אויף אינטריגירען און ארייננצוציהען אונשולדיגע קרבנות אין זייערע נעצען, נישט קוקענדיג אויף דעם. וואס זיי האבען אין בעזיץ אט דעם גאנצען ארסענאל פון ליבע כלי זין, איז עס אבער פארט נישט קיין כלל, אז אונזערע העלדינ'ס פון חוה'ס ארמעע מוזען שטענדיג געקרוינט ווערען מיט ערפאלג און טריומפירען מיט זייער זיעג. ס'איז גענוג איין דורכפאל, איין קליינער רעוזיקאלער שריט און די גרעסטע העלדין פון דעם שעהנעם מין פאלט אליין א קרבן. עס טרעפט א מאמענט, ווען פון די זעלבע פער'שיכור'טע זאפטען און פערפום-געשמאקען, מיט וועלכע זי וויל אנדערע פערוויגען, ווערט זי אליין פער'שיכור'ט און האט דערנאך געביך צו בעדויערען אויף איהר גאנץ לעבען.

און אט אזא מעשה האט טאקי פאסירט מיט אונזער העלדין פרייליין ב. ש. פון שטעדטיל ק.

די ק'ער העלדין שטאמט פון א גאנץ אנשטענדיגע פאמיליע. א שעהנע פאר יאהר איז זי געווען ביי איהר נאהנטער משפחה אין ראדאם און דא געווארען א כלה מיט א ראדאמער בחור. איז דאך גאנץ גוט. א מיידעל פון א קליין שטעטיל האט „פאוואדייניע" און עס געלונגט איהר צונעמען א חתן אין דוקא א לייטישען פון די גרויסע שטאדט. אין אבער אין מיטען גליק געשעהן א צרה און עס האט זיך איהר פערשמעקט „שוויעזשע פאוויעטזשע" און דוקא אין ביאלאבזשעג, וואו ס'איז דא אלע וויגאדעס; וואסער, וואלד וכדומה נאך אזעלכע גוטע זאכען, און דארט האט זיך געמאכט אזעלכעס, וואס האט גורם געווען דער שידוך זאל אבגעהן, והמעשה שהיה כך היה: דער ראדאמער חתן איהרער, איז דורך דער צייט וואס זיין ק'ער כלה איז געווען אויף דאטשע אין ביאלאבזשעג אוועקגעפאהרען קיין פאריז, וואו ער האט זיך דורך א געוויסע צייט איינגעארדענט און זאגאר שוין געהאט בעשלאסען ארויסצונעמען צו זיך זיין כלה. אלץ איז שוין געווען פערטיג, ער האט איהר אפילו שוין געהאט ארויסגעשיקט ארויספאדערונג'ס-פאפירען אין ס'איז מעהר נישט געבליבען ווי צו ש

פעציעל סטישען ארגאן היטען אלע דריי דעקלאראציעס שאבלאניש, אפילו די דעקלאראציע פון די יורישע ארבייטער, וועלכע שטימען די פ.פ.ס. וויל צייכענען צו דער מעהרהייט איהרע.

אויב יורישע ארבייטער-פארשטעהער טרעטען אויס אין א שטאדט-ראט מיט א סאציאליסטישע מעהרהייט מיט אזעלכע פאדערונגען ווי: אנצונעמען אין א פראפארציאנעל געהעריגע צאהל יודישע ארבייטער צו אלע שטעדטישע ארבייטען פון שטאדט; צו סובסידירען פאלקס-שולען מיט דער יודישער אונטערריכטס-שפראך; אז דער מאגיסטראט זאל זיינע מודעות און באקאנטמאכונגען פארעפענטליכען אין די ביידע שפראכען: פויליש-יודיש, און אנדערע אזעלכע פאדערונגען – איז רעכט ביי אייגענע סאציאליסטישע „מאיואזשישעס“ בלויז דעמאר, וואס זיי געהערען צו א אנדערע נאציאנאליטעט אייעקצישטעלען אזעלכע פאסטולאטען אין איין רייה מיט די ענדעקישע און חדעקישע, וועלכע ווערט ביי זיי געשטעמפעלט אלס דער פיינדליכער לאגער, אין אלס די גרעסטע געגנער פון פראלעטאריאט. פון איין זייט רופט די פאהן פון די פ.פ.ס.: פראלעטאריער פון אלע לענדער פעראייניגט אייך און פון דער צווייטער זייט הערען דורך די זעלבע אי-פאליטישע קעמפער אויסגעלאכט די ארבייטער-פאדערונגען צוליב דעם וואס זיי זענען יודיש, אזוי גוט ווי, עס ווערט זוכט זיי באנאטשליירט און אנגעלאכט די פראגראמען און פאסטולאטען פון דער בורזשואזיע, קאנסערוואטיווען און רעאקציאנערען.

דער איצטיגער שטאדט-ראט איז נאך גאר יונג. בס"ח האט ער קיים אנגעהאלטען 2 זיצונגען, און נישט קוקענדיג אויף אט דער קורצער צייט, האט די יורישע פראגע שוין באלד באקומען א תיקון פון רעכטס און פון לינקס...

דער „פאטשאנטעק“ איז גארנישט קיין גלענצנדער... ער וואיף עפיס אנלערנען אונזערע יודישע ראטמאנער אויך פון רעכטס און פון לינקס און ס'וועט נארגיש בעשאדעט, אז אינ'ם כוונת בית-אקט מיט זייערע פערביודעטע זאל געמאכט ווערען א שטיקעל רעוויזיע..

ב. צוויג.

דער קאאפעראטיווער טאג. *)

ספעציעל פארן „ראדאמער-קעלצער לעבען“.

ביי אלע פעלקער און לענדער, אין אלע וועלט-טיילען פייערט איצט די מענשהייט דעם יום-טוב פון קאאפעראציע.

דער אונטערנאציאנאלער קאאפעראטיווער פערבאנד האט באשטימט דעם 12 יוני אלס יום-טוב פון דער קאאפעראטיווער באוועגונג. דער יום-טוב ווערט געפייערט גלייכצייטיג אין אלע עקען ווינקלען פון סאן-פראנציסקא ביז וולאדיוואסטאק, פון די נארוועגישע פיארדען אין צפון ביז די ברענענדיגע זאמדען אין עגיפטען.

ווי אלע גרויסע אידעען איז די קאאפעראציע געבוירען געווארען ביי די א ימא און אונטערדריקטע אין דער צייט פון זייער גרעסטער נויט. אין דער ענגלישער שטאדט ראטשדאל, דארט וואו עס איז געשאפען אויף צו זאגען דאס ווינקעל פון דער קאאפעראציע איז זי געבוירען געווארען אין דער צייט פון ארבייטסלאזיגקייט, א פראדוקט פון נויט. די דענישע לאנדווירטשאפטליכע קאאפעראציע איז געבוירען געווארען בעת א גרויסען קריזיס אויף לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען, בעת ס'האט געהערשט אן אינגעהויערע קאנקורענץ צווישען די ראסינע פרימע פויערים און ווען אין דייטשלאנד האט מיט 70 יאהר צוריק אויסגעבראכען א שרעקליכער קריזיס אין מיטעלשטאנד אלס רעזולטאט פון מאנגעל אין קרעדיט איז געשאפען געווארען די קרעדיט-קאאפעראציע, וועלכע האט פעראייניגט דאס קליינבירגערטום אין קאמף מיט דער טייערקייט פון קרעדיט און מיט'ן גרויסען אינטערעסער, וועלכער האט פערשלונגען אלע קאפיטאלען פון די פריוואטע בענק.

איצט ווערט מיט יעדען יאהר, מיט יעדען חודש און חודש אלץ גרעסער אי גרעסער די ווירקונג פון דער קאאפעראציע, איהר באדייטונג אינ'ם ווירטשאפטליכען לעבען פון דער וועלט. די השפעה פון די קאאפעראטיווע פרינציפען ווערט אלס גרעסער פון טאג צו טאג און אלץ בעדייטענדער ווערט די ווירקונג פון דער קאאפעראטיווער אידעאלאגיע אויפ'ן מאדערנעם לעבען.

די קאאפעראטיווע באוועגונג האט אומגענומען כמעט אלע געביעטען פון ווירטשאפטליכען און קולטורעלען לעבען און אנ'ערך 50 לענדער פון אלע וועלט-טיילען און כמעט 50 מיליאן מענשען זענען אנגעשלאסען אין דער גרויסער קאאפעראטיווער משפחה.

פלאנמעסיג אבער מיט דער גרעס

*) צוליב דעם, וואס דאס אויבענדערמאנטע ארטיקעל איז דערהאלטען געווארען ביים א פערס-עטיגונג, גיבען מיר עס אין היינטיגען נומער. רעד.

אויב איהר שוינט אייער געזונד און די נערווען,

אויב איהר זארגט וועגען די דערהאלטיגקייט און שפארזאמקייט פון די שיך,

אויב איהר ווילט האבען א גרינגען, עלאסטישען און עלעגאנטען גאנג

מוזט איהר טראגען נור

אבצאסען

— און —

גומענע-זוילען

„BERSON“

וויארשען דעם טאג, וואס די יפה פיה פון ק. זאל בעוויליגען און מאכען די רייזע.

אין דער צייט, ווען דער ראדאמער חתן האט געמאכט אלע פארבערייטונגען אויפצונעמען זיין באשערטע האט דאס ק.-ער מיידלין זעהר גוט פערברענגט און ווייסענדיג אז בקירוב וועט זי א פארוישאנקע, האט זי אין ביאלאבזשעג נאך זייענדיג אנגעהויבען צו טשוויטשען זיך אין כאדידע'-פארי, אז אהינקומענדיג זאל זי נישט זיין קיין גרינע. א חוץ דעם האט די ק.-ער מאדמאזעל אבנים שטארק געהאלטען פון שפריכווערטער, אויפצרליבט איז נישט פערלאבט און פערלאבט איז נישט פערהייראט און טאקי אויף דעם חשבון נישט געוזשעלאיועט די פלירט-טשוויטשעניעס איוי. אז די מטייסשעניעס פון שיק-פארייקע אין ביאלאבזשעג האבען זיך דורך א אויסטערלישען צופאל געטיקיועט און ס'איז דערפון ארויסגעקומען „בולט ע"ר רעזולטאטען“.. וועלכע זי האט אנגעהויבען דערפיהלען קומענדיג צוריק קיין ראדאם.

אנזוייענדיג אין ראדאם עטליכע וואכען, האט די גוטע פארישאנקע פון ביאלאבזשעגער וועלן אנגעהויבען נושא פנים זיין אנוי, אז דער חתן אין פארזיך האט אויס דערפיהלט די ווירקונג פון דער גוטער לופט, וואס זיין כלה האט געגאסען. ער האט דערנאך דערהאלטען א בריעף פון זיין כלה אז די ביאלאבזשעגער לופט האט איהר געבעך פערשאדט גוט אז זי איז געבעך געפעלען צו בעט, געמוזט אפליגען 5 וואכען, דאקטוירים האלטען און איין געהן. זי טאר זיך נישט ריהרען, דענערווירען, ווייל אנדערש שטעקט עס פשוט מיט לעבענס-געפאהר...

בעקימענדיג אזא בשורה הויבט דער חתן אן שטודירען דעם בריעף, לייענט איינמאל, לייענט צוויי מאל און די וואך ווערט איהם קשה ער קאן נישט פערשטעהען וואס פאר א קרענק איז דאס: איז עס א טיפוס - פאר וואס שרייבט זי נישט א וויס, אז ס'איז א טיפוס. וואס א בושה איז דאס איז עס א מכה,— איז ווידער די זעלבע די קשיא, וואס פאר א מכה? און וואס פעלט איז ראש נישט קארען זיך ריהרען און דענערווירען?— נייך קלאצים זעהט חתן און פארין—דאס איז א מכה אשר לא כתובה בתורה און עיז אויך נישט ארויסגעשריבען אין בריעף. בעוואנדערט איז דעם חתן אויפגעפאלען געווארען די ווערטער פון זיין כלה'ס בריעף, וואו זי האט געשריבען, אז די קרענק וועט זי האבען צו געדענקען אויף אייביג... אזוי אנגעליטען האט זי זיך. נאך א לענגערען ישוב הדעת און נאך פיל אנפראגען ביי ראדאמער דאקטוירים ווענדט זיין כלה'ס קרענק. האט ער, נישט קוקענדיג אויף דעם וואס ער איז ערוין געווען האלב-פאריוזער, באשלאסען צו פאהרען קיין ראדאם און אויפ'ן ארט זיך דערוויסען די אמת'ע קרענק מחלת פון די ענטפערס און פון די כלה'ס פערשפילטע בריעף האט ער גיהאט א גרונד צו טראכטען, אז די כלה האט איהם ספרראבען אין א קליין פאל, וואו וואס זאל אמת זיין, ראט ער ביי זיך געקלערט: „זאך וואס זאל איך בריענגען קיין מצרים כשוף“... איז ער טאקי געקומען קיין ראדאם, און זיין חשד האט זיך בעשטעטיגט נאך אויף א גרעסערען אופן ווי ער האט זיך פארגעשטעלט. ער האט זיך נאכליך ערפאהרען, אז דער מקח איז א בקח טבות און אז א חוץ די מעשה ביאלאבזשעג האט די ק.-ער בתולה מיט צוויי יאהר צוריק זייענדיג נאך אין טשענחאטשינעק געהאט א פארגעש הל, אז זי וועט אמאהל זיין א פאריושאנקא

פער אַנשטרענגונג און געלענט געוואָרן א ציגעל נעבן א ציגעל ווי א וואונדער איז געשעהן אַלס פרוכט פון געמיינזאַמע אַנשטרענגונגען און בשותּפות'דיגער ארבייט איז א גרויסער קאָאָפּעראַטיווער בנין באַשאַפן געוואָרן.

ריזיגע קאָאָפּעראַטיווע פאַבריקען און ווערקשטעטן, א קאָלאָסאַלע נעץ פון פאַרויפס-קאָאָפּעראַטיוון, קרעדיט-אינסטיטוציעס, אייגענע פּחורה-היזער, אַפּטייקן, ביבליאָטעק, לייענזאַלן, אייגענע דרוקערייען און צייטונגען, פאַרלאַגן, טעאַטערס, רעסטאָראַנען — דאָס זענען די פרוכטן פון דער קאָאָפּעראַטיווער ארבייט אין פאַרשידענע לענדער. עס איז אוממעגליך אין א קורצן אַרטיקל אָנצוווייזן די דערגרייכונגען פון דער קאָאָפּעראַציע.

דער קאָאָפּעראַטיווער טאָג ווערט אויסגענוצט ווערן פון אַלע קאָאָפּעראַטיווע אָרגאַניזאַציעס אויף צו פּראָפּאַגירן און צו פאַרשפּרייטן די קאָאָפּעראַטיווע אידעע.

און אויך ביי אונז אין פוילן איז די קאָאָפּעראַציע שטאַרק ענטוויקלט. מילך און אייער-קאָאָפּעראַטיוון. א נעץ פון קרעדיט-אינסטיטוציעס מיט דער „באַנק באולפּק וואַרשאַוויאַק" אין דער שפּיץ און א גרויסע צאָל פון פאַרשידענע פּראָדוקציע קאָאָפּעראַטיוון.

ביי אונז יודען האָט זיך ספּעציעל ענטוויקלט די קרעדיט-קאָאָפּעראַציע און ס'איז זעלבסטפאַרשטענדליך די אייגנאַרטיגע עקאָנאָמישע סטרוקטור פון יודישן פאָלק, וואָס פאַרמאָגט א סך פאַרמיטלער, קליינהענדלער און האַנדווערקער, האָט געמוזט אַרויסרופן צום לעבן די קרעדיט-קאָאָפּעראַציע.

ס'איז דאָך א כלל, אז די פאָרמען, וועלכע די קאָאָפּעראַציע נעמט אָן ביי א פאָלק ענטשפּרעכן שטרענג דער ווירטשאַפטליכער סטרוקטור פונ'ם פאָלק, און רוסלאַנד, ליטע, רומעניען, טשעכאָסלאָוואַקיי און ארץ-ישראל געפינט זיך א פאַרצווייגטע נעץ פון יודישע קאָאָפּעראַטיווע קרעדיט-אינסטיטוציעס, וועלכע האַלטן דעם יודישן פאָלקס-מענש, דעם פשוט'ן יוד און זיין שווערן געראַנגל פאַרן ווירטשאַפטליכן קיום.

אויך ביי אונז אין פוילן שפּילט מיט זיך איבער די יודישע קרעדיט-קאָאָפּעראַציע א וויכטיגן פאַקטאָר אין אונזער ווירטשאַפטליכן לעבן. די יודישע קרעדיט-קאָאָפּעראַציע וואָס איז פאַראייניגט אין דעם פאַרבאַנד פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטן ענטוויקלט זיך צו היים מיט א ראַשן טעמפּאָ. שוין ביים היינטיגן טאָג צאָלט דער פאַרבאַנד 389 קאָאָפּעראַציעס מיט א צאָל פון אַנע 150,000 מיטגלידער מיט אייגענעם קאַפּיטאַל פון אַרום 6 מיליאָן זלאָטעס, מיט איבער 13 מיליאָן זלאָטעס וקלאַדן ביז א סאַלדאָ פון ערטיילטע קרעדיטן צירקא 26 מיליאָן זלאָטעס.

הונדערטער קאָאָפּעראַטיוון שטעהן נעבן אייסער דעם פאַרבאַנד און צעהנדלינגער האַלטן זיך שוין אין גרינדען. דער רעזולטאַט וואַקס פון אונזער בעוועגונג איז דער בעסטער באַווייז אין דער נויטווענדיגקייט פון דער יודישער קאָאָפּעראַציע.

די יודישע קאָאָפּעראַציע אין פוילן פאַרמאָגט דעם גרעסטן ציל צו העלפן דער יודישער באַפעלקערונג אין איהר ווירטשאַפטליכן און עקאָנאָמישן צושטאַנד, ווי אויך פּראָדוקטיוויזירן דאָס יודישע לעבן, די הילף דורך קאָאָפּעראַציע איז די איינציגע, וואָס מאַכט פון דעם יוד פון א גאַנץ יאָהר א מענש וואָס גלויבט אין זיינע אייגענע כוחות, און זיין אייגענער ארבייט.

די יודישע קאָאָפּעראַציע קען שטעלן זיין, וואָס צום היינטיגן קאָאָפּעראַטיוון טאָג וועט אין דער גרויסער קייט פון דער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג אַריינגעשמידט ווערן אויך אונזער רינג, וואָס אין דעם כלל פון דער קאָאָפּעראַטיווער משפּחה וועט אויך אונזער שטים דערהערט ווערן.

די פאַהן פון דער קאָאָפּעראַציע איז א פיל-פאַרביגע, יעדער ווייסט דאָס זיין קאָליר געגעבן און נאָר מיט שטאַלענעם אחדות וועט זיך איינגעבן צו שאַפן א בעסערן היינט און א שענערן מאָרגן.

דער יודישער האַנדווערקער, קליינהענדלער און סוחר דאַרף וויסן, אַז געדענקען, דאַרפן ווערן מיטגלידער אין די יודישע קרעדיט-קאָאָפּעראַטיוון און יודען צוגעבן זייער [illegible] עס איז דורכפירן דורך די יודישע פאָלקס-באַנקען [illegible] באַנק אַלע זייערע אַפּעראַציעס.

ח. ש. שקעס.

וועגן דער יודישער ספּאָרט-בעוועגונג אין ראַדאָם.

מיט'ן אָנקום פון פריהלינג, עררואַכט אויך די ספּאָרט בעוועגונג פון איהר לעטאַרגישן שלאָף ביי אונז אין ראַדאָם. מען זעט מיט נאָך העכערן חשק זיך צוזאַמענלעבן. דער פּויליש-צענעם ספּאָרטענער רוקן, אונזער פּוילישער גלות-סביבה, דער ערשטער ... לאַנג פּוילישע פּראָקריפּטלער יוד עפּעס נישט אָפּ פון דער אַרומיגער אייראָפּעאישע סביבה אויפ'ן געביט פון ספּאָרט א בעוועגונג, וועלכע האָט אַרומגעכאַפּט די גאַנצע מאָדערנע וועלט און זיך אויסגעבילדעט פאַר א פּראָבלעם פאַר די מלוכות פון דער וועלט. נישט פאַרהאַן ביים יעצטיגן מאָמענט א מלוכה, וועלכע זאָל נישט צוטיילן א געוויסע סומע פונ'ם אַלגעמיינעם מלוכה-בודזשעט פאַר פיזישער ערציהונג פון יונגען דור צוגלייך מיט אַלע אַנדערע מלוכה בעדערפנישן. לעצטענס האָט זאָגאַר די צענטראַלע מאַכט אין וואַרשע אַסיגנירט קרוב צו 1/2 מיליאָן זלאָטעס אויף פונדאַמענטירן א כאָרט סטאַדיאָן, שוין אָפּגערעדט פון אַלע אַנדערע אויסגאַבן אויף דעם צוועק, ווי אויך די צוגעטיילטע סובסידיעס מיט א גאַר ברייטער האַנט מצד דער מלוכה, ווי אויך קאָמונאַלע זעלבסט-פאַרוואַלטונגען פאַר פאַרשידענע אָרגאַניזירטע פּוילישע ספּאָרט פאַראיינען.

דער יודישער קיבוץ אין פוילן קען מען זאָגן, געניסט אַבסאָלוט נישט נישט פון די אַלע אויבנדערמאָנטע פאָנדען, א פאַקט, וועלכער איז פאַר קליינעם קיין סוד נישט און רופט בלויז גרויס בעדויערן, וואָס אונזערע פּאָליטישע פאָרשטעהער האָבן יעצט דאָס קיין פּראָבעס נישט געגעבן ביז היינט צו טאָג, אין רעזולטאַט מוזן מיר אָנקומען צו זעלבסט הילף אַזוי ווי עס איז מיט אַלע אַנדערע הצטרכות'ן, וועלכע ווערן אויסגעהאַלטן אויף אונזערע אייגענע פּלייצעס.

די ענזיטאַרבעטע ספּאָרט געזעלשאַפט „בר כוכבא" אין ראַדאָם ווייזט אויף

און אויף דעם סמך באַצייטענס זיך געניבן איבערן אויף די פּאַראַדוגיס קורסען און מאָקי נאָך דרעבלעך געהאַט גרויס פּיפּעלן ביים נאָנצען איזעטער-נאַציאָנאַל פון די קיר-נאָטס...

נאָך בעקימען איינלאַדס „בולט'ס" אינפאָרמאַציעס, האָט דער חתן ערקלערט, אַז אַרויסגעהענדיג פון דעמאָקראַטישן שטאַנדפּונקט וויל ער קיינעם קיין עולה נישט טוהן און ער וויל נישט פוהן די וועלט קיין „קשיות" און זי פּאָפּולאַריזירן.. אין תחלת האָט די קעהל מאַראַאַל נישט געמאַכט זיך טשרטשהן דאָס מאָרגע לעבן, אָבער ווען דער ענין איז פאַרגעקומען נעהערן פאַרן גרינעם טיש פון קהל בית-דין זענען אויסגעדרוקט געוואָרן די קאַרטען און ס'האָבן זיך אָנגעהויבן די טענות פון ביידע צדדים. די כלה'ס פאָטער, א שטאַנגער יוד, א חסיד, האָט געפאָדערט דער חתן זאָל באַצאָלן קנס, דערפאַר וואָס ער האָט מוציא שם רע געווען אויף הבתולה הכשירה מרת ב. ש. שתחי' און אויסער דעם מוז ער טאַקי אָט שוין תיכף ומיד באותו רגע שטעלן צו חופּה. ווען דער חתן האָט אויף אַלץ מסכים געווען און געפאָדערט א גאַנץ קליינע זאַך: אז ווען ס'האַנדלט זיך וועגן מוציא שם רע זאָל מען אויספירן דעם גאַנצן דין פון א שם רע מיט'ן קנאַס, און מקיים זיין דעם „ויפרשו את השמלה" און אויב אין דעם געפּראָבירטן פאַל איז דאָס נישט מעגליך, ווייל דער אבי הנערה קען דאָס נישט באַשטעטיגן, זאָלן די רעצעפּטן פון דאָקטאָר, וועלכער האָט זי קורירט דיענען אַנשטאָט דעם השמלה.. די כלה מרת ב. ש. האָט זיך אָבער אָפּגעזאָגט צו געבן די רעצעפּטן, ערקלערנדיג אַז זי שעמט זיך... דער חתן האָט דאַן ערקלערט, אַז בושת איז טאַקי א שגהונע מי"ה. ס'געפעהלט איהם זעהר. אָבער זי האָט זיך פאַרשטעמט צו שעמען. און ווען זי שעמט זיך אין טשיכאַטש-נעק און בינלאָנישטש האָט זי זיך במילא נישט געבויבט צו שעמען ביים בית-דין...

דאָס בית-דין האָט אַנערקענט די גערעכטע טענות פון חתן און דער מחותן מיט די כלה הבתולה הכשירה האָבן געדאַרפט נאָכגעבן, אַז דער חתן באַהאַנדלט זיך נישט קיין קנס און אַז ער באַפרייט זיך בלויז מיט פּטורין.

פאַר וואָס דער חתן האָט זיך נישט געמאַכט קיין [illegible], איז דער תירוץ, אַז ער האָט געדאַרפט נאָך, וואָס ער האָט נישט געהערט [illegible] ביים זעלבן רב שרייבן אַזעלכע עהנליכע פּטורין אויף פּאַפּירן און זיך געטראַכט: ברוך המקום בזול...

שער מאַנגעל.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

פראצעס צווישען ה' קעסטענבערג מיט'ן בילדונג'ס-מיניסטעריום און דער ראדאמער יודישער קהלה פאר'ן העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל.

שוין בעלד א יאהר צייט ווי אלס ראדאמער רב איז אויסגעוויהלט געווארען דער יאראסלאווער רב, הרב יצחק שטיינבערג. די וואהלען וואס זענען דורך די קהלה אויסגעפיהרט געווארען זענען דורכ'ן מיניסטעריום פאר בילדונג און אמונות אנערקענט געווארען פאר ריכטיג און דאס קומען פון יאראסלאווער רב קיין ראדאם איבערנעמען זיין כסא רבנות איז געווען צו ערווארטען נאך חנוכה צייט פון פאריגען ווינטער. ווי די לעזער געדענקען, איז שוין געהאט געווען צוגעגרייט א פייערליכער קבלת-פנים פאר הרב שטיינבערג, אבער אין דער לעצטער מינוט האט דער [illegible] דעם יאראסלאווער רב'ן אבצוהאלטען פון פאהרען קיין ראדאם. איידער עס וועט פארקומען א דין תורה צווישען ה' קעסטענבערג מיט דער קהלה. די פארהאנדלונגען פון דער דין-תורה האבען אנגעהאלטען העכער א האלב יאהר און דער סוף איז געווען, אז די ד"ת איז נישט צושטאנדע געקומען און פון אלע פארהאנדלונגען איז גארנישט געווארען. אויף דער ווענדונג געמאכט פון דער קהלה צום מיניסטעריום, אז ה' קעסטענבערג, נישט קוקענדיג דערויף וואס הרב שטיינבערג איז אפיציעל אויסגעוועהלט און פון דער מאכט באשטעטיגט געווארען אלס ראדאמער רב, בעמיהט זיך מיט כל כוחות נישט צו דערלאזען הרב שטיינבערג איבערצונעמען זיין אמט — האט דאס מיניסטעריום פערארדענט צו דערווייטערען ה' קעסטענבערג אינגאנצען פון זיין שטעלע און אבגענומען ביי איהם די ביכער פון ציוויל-שטאנד. די מיניסטעריאלע פעראָרדנונג איז אויסגעפיהרט געווארען און שוין העכער א האלב יאהר צייט ווי ה' קעסטענבערג איז אויס רב און פערנעמט נישט קיין שום אפיציעלע רבנישע פונקציע.

נישט קוקענדיג אבער דערויף, וואס ה' קעסטענבערג איז דערווייטערט געווארען פון זיין שטעלע און טראָץ דעם, וואס די ראדאמער קהלה האט זיך גערן צוגעפאסט צום ווונש פון גערעכטען רבין און איינציגע מאהל געשטעלט זיך לדין און נור דער איינציגער גורם, וואס פון דער דין-תורה איז גארנישט געווארען, איז געווען ה' קעסטענבערג, האט דאך דער יאראסלאווער רב זיך אפגעזאגט צוקומען קיין ראדאם אויף דעם מאטיוו, וואס ה' קעסטענבערג האט א כך פריהער נאך פאר דער דין-תורה, נאכדעם ווי דאס מיניסטעריום האט בעשטעטיגט די וואהלען פון הרב שטיינבערג, איינגעקלאגט אין העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל דאס בילדונגס-מיניסטעריום און דער קהלה, אז די וואהלען זענען נישט ריכטיג. הרב שטיינבערג איז דעריבער געבליבען ווארטען אויפ'ן אורטייל פון טריבונאל.

פאריגען פרייטאג איז דער פראצעס בעטראכט געווארען אין העכסטען טריבונאל. פאר ה' קעסטענבערג איז ארויסגעטרעטען אדוו. כמורסקי און פאר דער קהלה איז ארויסגעטרעטען אדוו. מ. פאזנאנסקי צוזאמען מיט'ן פארשטעהער פון'ם בילדונגס-מיניסטעריום ה' אדעלבערג.

כמורסקי האט קודם כל מאטיווירט זיין פאדערונג מבטל צו מאכען די וואהלען פון הרב שטיינבערג מיט דעם, אז ס'איז אריינגעפיהרט געווארען אין דער יודישער קהלה דורך די ציוניסטען אין ראדאם א פאליטישער קאמף.

ווייטער זענען פארהאן פארמאלע טעמים, איבער וועלכע די וואהלען מוזען אנערקענט ווערען אלס נישט געזעצליכע: מען האט געפיהרט אנ'אגיטאציע געגען קעסטענבערג'ן.

אנ'אונפארשטענדליכען אנפאל האט קעסטענבערג'ס פארטרעטער געמאכט אויף דעם מיניסטעריאל-ראט אדעלבערג אנווייזענדיג אין זיין רעדע, אז ה' אדעלבערג האט געהאנדעלט פארדעכטיג נישט אביעקטיוו. צום סוף פון זיין רעדע האט אדוו. כמורסקי ארויסגעקלינגען מיט א סענסאציאנעלער רעוועלאציע וועגען הרב שטיינבערג, נעמליך, אז ערשטענס איז ער אנ'אנאלפאבעט, מ'ווייסט נישט צי ער קען פויליש און צווייטענס איז ער... א נישט לעגאל געבוירענער קינד.

זעלבסטפארשטענדליך האבען די ריכטער פון דעם טריבונאל געלאכט אויף אזעלכע נארישקייטען, וועלכע האבען בלויז געצילט צו בעשמוצען דעם גוטען נאמען פון הרב שטיינבערג און האבען אנטיסעמיטישע רכילות אויף א אויסגעצייכענטען יודישען רב.

דער מיניסטעריאל-ראט אדעלבערג האט אין זיין רעדע אנגעוויזען דעם טריבונאל אויף אלע מאטיווען, צוליב וועלכע דער מיניסטער האט א סוף געמאכט צום ה' קעסטענבערג'ס רבנות, און האט אנגעוויזען אויף דער ריכטיגקייט פון דער פארטעלטער זייט.

נאך די רעדעס פון ביידע צדדים האט דער אדמיניסטראטיווער טריבונאל אבגעלעגט די פערעפענטליכונג פון'ם אורטייל אויפ'ן 28-טען ד. ח.

* * *

דער ארגומענט פון ה' קעסטענבערג'ס מליץ, אז הרב שטיינבערג איז א נישט לעגאל געבוירען קינד האט ארויסגערופען א געוואלדיגע איבערראשונג אין כמעט אין אלע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאפט. צוליב דעם, וואס ער ציעלט צו פערמינדערן און קאמפראמיטירן א יודישען רב, א מן גדול'ס וואס איז איבעראל געאכטעט און געשעצט. ווי מען זאגט, זאל דער דאזיגער „בעריהמטער" ארגומענט אויפען זיין צו ווירקען אויף דער צו-פיעל איידעלער זייט פון הרב שטיינבערג, וועלכער וועט צוליב זיין צו-פיעל אנשטענדיגער און דעליקאטער איינזיכט ווגב בנוגע דאס איבערנעמען דאס כסא רבנות, באטראכט פון ה' קעסטענבערג אלס שוואכער געגנער, אזוי אז מ'קען איהם אבשרעקען מיט א ליארע וואס, און אבנעמען דעם חשק צו קומען קיין ראדאם. אזוי למשל געהען שוין ארום קלאנגען, אז צוליב'ן דאזיגען ארויסטריט פון ה' קעסטענבערג'ס פערטיידיגער זאל הרב שטיינבערג צושיקען צו די ראדאמער קהלה א בריעף, אז ער זאגט זיך אפ פון ראדאמער רבנות. די, וואס פארשפרייטען די קלאנגען, גיבען צו, אז דאס איינציגליך איז געווען ה' קעסטענבערג'ס כונה ווייל אויף אזא אופן האט ער, יעצט פאראורטענס הערען גייען וואהלען אויף א רב אין ביז וואנען וואס, ווען זיך דערווייל אויסלאזען די קאדענץ פון די היינטיגע קהלה פארשטעהער, וועלכע האבען נאך צו זיין 7 מאנאטען.

פארשטעהט זיך, אז דאס אלץ איז פארלויפיג בלויז השערות.

די צווייטע זיצונג פון שטאדט-ראט.

אויף דער צווייטער זיצונג פון נייעם שטאדט-ראט, וואס איז פארגעקומען דעם 9-טען, פאריגען דאנערשטאג, זענען געלייענט געווארען דעקלאראציעס פון דריי פראקציעס: ענדעקישע, חסידישע און פועלי ציוניסטישע. די ענדעקישע דעקלאראציע ענטהאלט 10 פונקטען און דער עיקר געבאט איז, דאס גאראנטירען דעם פוילישען און קריסטליכען כאראקטער אין דער פאליטיק פון דער מוניציפאל-מאכט. די דעקלאראציע פון דער פועלי ציוניסטישע פראקציע האט געלייענט ראטמאן מארעק פינקעלשטיין. די דעקלאראציע ענטהאלט 9 פונקטען. צווישען אנדערע ווערען ארויסגעשטעלט פאלגענדע פאסטולאטען: 1) פראפארציאנעלע בעשעפטיגונג פון יודישע ארבייטער ביי עפענטליכע ארבייטען 2) אננעמען יודישע ביר אליסטען אין אלע אינסטיטוציעס אין וועלכע ס'הערשט דער מוניציפאליטעט'ס איינפלוס 3) ביים בויען הייזער פאר

גענוגענדע אקטיוויטעט; די לעצטע פוטבאל מעטשען בעוויזען, אז די דרוזשינע'ס מאנשאפט שטעהט אויף דער נאך גאר הויך און פארדינט אהן שום ספק צו רעפרעזענטירען אין קלאס „ב" דעם ראדאמער קרייז, וועלכע איז אנב אויסגעקעמפט געווארען אין פארגאנגענעם ספארט סעזאן אין קאמף מיט ראדאמער און ווארשאווער דרוזשינעס. עס ווערט אויך אקטועל דאס שאפען פון א סעקציע פאר טעניס-שפיעל און לייכט-אטלעטיק, אבער יעדע אקטיוויטעט און ארבייט ווערט טארמאזירט צוליב'ן מאנגעל אין א אייגענעם ספארט-פלאץ, ווי אויך צוליב'ן איבריגען געלד-מאנגעל; די סיבה דערפון ליגט פארשטענדליך אויף דער זייט פון דער גלייכגילטיגער ראדאמער יודישער געזעלשאפט, וועלכע האט קיין פארשטענדניס פאר דעם דאזיגען געביעט ארבייט אין יודישען לעבען.

צוטרעטענדיג צו א ברייטער ארבייט אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנגעפאנגענעם ספארט-סעזאהן, רופען מיר די בעסערע אינטעלעקטועלע כוחות פון דער ראדאמער בעפעלקערונג מיטצוהעלפען ביים פונאנדערפיר פון אונזער געזעלשאפט אין דער פערווירקליכונג פון אונזער דעוויז:

„אין א געזונטען גוף מוז זיין א געזונטע נשמה."

י. ז—ן.

פערוואלטונגס-מיטגליד.

היימלאָזע ארבייטער־בעשטימען און צוטיילען א געהעריגע צאָהל אויך פאר די יודישע ארבייטער. 4) בויען און סובסידירען שולען מיט דער יודישער אונטערריכטס־שפראך פאר קינדער, וועלכע האָבען נישט די מעגליכקייט צוגעהען אין די שוין עגזיסטירענדע שולען. 5) די שטאָדטישע ביבליאָטעק ביים מאגיסטראַט מוז זיין פערזעהען מיט יודישע ביכער 6) עפענען א עמיגראציע־ביוראָ ביים מאגיסטראט. 7) אלע בעקאנטמאַכונגען פאַר דער שטאָדטישער בעפעלקערונג מוזען אויך זיין געדרוקט אין דער יודישער שפראך.

אין דער דעקלאראציע ווערט געזאָגט, אז אינ'ם רעאליזירען פון די דאָזיגע פּאָסטולאטען איז אָפּהענגיג די מיטאַרבייט פון די פועלי ציוניסטישע ראטמענער אין נייעם שטאָדט־ראט.

נאָכן לייענען די דעקלאראציעס זענען בעטראכט געוואָרען א רייהע פראגען, פון טאָג־אָרדנונג. אויף דער פראגע פון פראָוויזאריום־בודזשעט אויף די חדשים טשערוויעץ און ליפיעץ האָט זיך געפיהרט א שארפע דיסקוסיע. אין רעזולטאט איז מיט 33 שטימען נעגען 3 אָנגענומען געוואָרען צו בעשטימען דעם פראוויזאָריום־בודזשעט פאר'ן מאגיסטראַט אויף די צוויי דערמאָנטע חדשים אויט א סומע פון 457.420 זל. אויף דער זעלבער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו מאכען צוויי הלוואות: איינע אויף אַ סומע פון 1 מיליאָן זלאָטעס אויף אויסבויען הייזער. די דאָזיגע הלוואה וועט זיין א לאַנגטערמיניגע און וועט געמאכט ווערען אין דער קאָמונאַלער באַנק. די צווייטע הלוואה איז אויף א סומע פון 112.250 זל. אויף צו רעגולירען דעם קאנאל אויף מלעטשנע גאס.

ס'איז אויך אנגענומען געוואָרען צו מאכען הנחות פאר די פערלעגענע און נאָך נישט בעצאָהלטע קאָמונאַלע שטייערען, וועלכע וועלען בעצאָהלט ווערען ביז'ן 15 ליפיעץ, די הנחה בעשטעהט דערין, וואָס ביז'ן דערמאָנטען טערמין וועלען נישט צוגערעכענט ווערען קיין שום צוגאָב־שטראָפען און פראָצענטער.

איינשטימיג האָט דער שטאָדט־ראַט בעשטימט צו אסיגנירען 500 זל. פאַר'ן קאָמיטעט וואָס דארף ברענגען דעם לאַנג־פערשטאָרבענעם בעריהמטען פוילישען דיכטער, סלאָוואצקי, קיין פוילען.

מיט'ן אויסוועהלען א רייהע קאָמיסיעס איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

פון דער סוחרים־באַנק.

דעם 10־טען אפריל און 29־טען מאי איז פאָרגעקומען די אלגעמיינע מיטגליעדער־פערזאַמלונג פון דער באַנק־קיפּיעצקי, אונטער דער פארזיץ פון ה' אלי' טענענבוים. פון דעם בילאנס־בעריכט, וואָס דירעקטאָר ה' פ. פערנקעל גיעט אָב, ווייזט זיך ארויס, אַז די באַנק האָט זיך בעדייטענד אנטוויקעלט און פערנעמט יעצט א אָנגעזעהענעם פּלאַץ צווישען די יודישע קאָאָפּעראַטיווע קרעדיט־אנשטאלטען אין פוילען. אין פערגאַנגענעם יאהר האָט די באַנק דורכגעלאָזט צום איינקאַסאָ 20603 דאָקומענטען אויף א סומע פון [illegible] זל. די סוחרים־באַנק גענוסט פון א גרעסערען קרעדיט ביי דער צענטראלע פון די קאָאָפּעראַטיווע בענק, ווי אויך ביי געוויסע פריוואטע אקציען בענק.

דאָס יאָהר 1926 האָט געברענגט ריווח 3.473.98 זל. וועלכע האָבען געדעקט דעם דעפיציט פון יאהר 1925 אין דערפון איז נאָך גר. 631.67 זל. איבערגעטראָגען געוואָרען אויפ'ן רעזערוו־פאָנד. די אלגעמיינע פערזאמלונג האָט איינשטימיג אָנגענומען דעם בילאנס בעשטעטיגט דעם בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1927 און אויסגעדריקט אנערקענונג דער דירעקציע.

נאָכ'ן פאַרלייענען דעם פּראָטאָקאָל פון רעוויזיאָנ'ס־פערבאנד אין ווארשא, וואָס ווערט גענומען צו קענטניס, לייענט דער סעקרעטאר פאַר א בריעף פון פרעזעס פון דער באַנק, ה' פּאַביאַן לאנדוי, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אז ה' לאַנדוי רעזיגנירט פון זיין מאַנדאַט צוליב זיין שוואַכען געזונד־צושטאנד. די פערזאמלונג האָט די רעזיגנאציע נישט אנגענומען און אויסגעדריקט איהר הערצליכען דאנק דעם פרעזעס ה' לאנדוי פאַר זיין ביזאהעריגער נוצליכער און איבערגעגעבענער ארבייט לטובת דער באַנק. דאַן טרעט מען צו צו די וואַהלען. אויפן אָרט פון די אויסגעלאָסענע מיטגליעדער פון דער פערוואלטונג און ראט. אין דער פערוואלטונג ווערט ווידער געוועהלט דער דירעקטאָר פ. פערנקעל און ה' י. מ. ראָזענבערג. אין ראט—די ה"ה: חיים בירענבוים און שמואל ראָזענבערג.

ענדליך ווערט בעשלאָסען, אז שבת און יו"ט וועט די באַנק די וועקסלען נישט שיקען צום רעיענט און דערביי נישט נעמען פאר'ן אויפהאַלטען קיין שום אָבצאָהל.

בעפרייט פון וואָהנונג'ס־שטייער.

דער סוחרים־פעראיין מעלדעט: וואָהנונגען, וואָס זייער גרונד־צינז האָט אום יאָהר 1914 אויסגעמאכט נישט מעהר פון 250 זלאָטעס, זענען פריי פון וואָהנונגס־שטייער. אלע באַקאזען פּלאַטניטשעס אויף דעם פאַדאַטעק פון אזעלכע וואָהנונגען פאר די יאָהרען 1924 — 1925 — 1926 זענען געוואָרען אנולירט.

פון לינת הצדק.

דעם פערגאַנגענעם פרייטאָג איז פאָרגעקומען א צייכען־פערקויף לטובת דער געזעלשאַפט לינת הצדק. געזאַמעלט געוואָרען איז ג. 260.23 זל. די די פערוואלטונג דריקט אויס א העפליכען דאנק די אלע. וועלכע האָבען גענומען א אנטייל אין דער זאמלונג. די נעמען פון די זאמלער וועט געמעלדעט ווערען אין קומענדיגען נומער.

פון האַנדווערקער־קלוב

די אלע האנדווערקער, וועלכע ארבייטען אליין מיט דער הילף פון איין פערזאָן, און וועלכע האָבען בעקומען „פּאָשיפּאָמיניענעס" אויף ראַטעס פאַר'ן לויפענדען יאהר, דארפען באלד נאָכ'ן ערהאלטען די „פּאָשיפּאָמיניענעס" אָנגעבען די זעלבע מיט א געהעריגע מאָטיווירונג א אויסנאַהם זענען קצבים, זייפענזידער, פאָטאָגראַפיסטען, קרופיאַרניעס, אַלעיאַרניעס ווי אויך די, וועלכע ארבייטען מיט מאָטאָרען.

אלע האנדווערקער סיי די, וועלכע ארבייטען מיט מאָטאָרען סיי אָהן מאָטאָרען דארפען גלייך נאָכ'ן ערהאלטען די פּאַרמוליארען פון די לעמבערגער, אָדער קראָקאָווער פערזיכערונג'ס־געזעלשאַפטען פאַר אומגליקס־צופאלען אָפּענטפערען און ווי געהעריג אויספילען. דאָס נישט פּינקטליכע אויספילען קען ברענגען גרויסע געלד־שאָדענס. דאָס איז נוגע די האנטווערקער, וועלכע בעקומען די פּאַרמוליארען צום ערשטען מאָהל. דאגעגען די האנטווערקער, וועלכע זענען שוין פערזיכערט אין די געזעלשאַפטען דארפען אונבעדינגט אליין אויספילען פּאַרמוליארען 2 וואָכען נאָך יעדען האלבען יאָהר ד. ה. ביז'ן 14־טען ליפיעץ און 14־טען סטיטשען, אין געגענפאל דראָהען אויך בעדייטענדע שטראָפען.

די פּאַרמוליארען בעקומט מען אין סעקרעטאריאַט פון קלוב.

וויכטיג פאר מאטורזשיסטען.

דאָס אקאדעמישע קאָרעספּאָנדענץ און איבערזעצונגען־ביוראָ אין ווארשא טיילט מיט דעם כלל פון די פאראינטערעסירטע, דאָס די סעקרעטאריאטען פון א גאנצע רייהע אויסלענדישע הויכשולען האָבען זיך געווענדעט צום ביוראָ מיט דער ביטע צו אינפאָרמירען די קאנדידאַטען אויף די אויסלענדישע הויכשולען, אז עס ליגט אין זייערע אינטערעסען, וואָס פריהער צו צושיקען זייערע באַפּירען צו אימאטריקולאציע. ציליב דעם, וואָס די צאָהל פּלעצער אויף געוויסע פאקולטעטען איז בעגרעניצט און מען דארפט זיך וואָס פריהער רעזערווירען א פּלאַץ. דען די ביטעס ווערען בעטראכט לויט דעם סדר פון זייער אָנקומען.

אין צוזאמענהאַנג דערמיט ערטיילט דאָס ביוראָ גענויע אינפאָרמאציעס בנוגע דאָס שטודירען און אויפענטהאלט אין אויסלאַנד. דאָס ביוראָ ערלעדיגט אויך אלע פאָרמאליטעטען, וואָס זענען פערבינדען מיט'ן פערשרייבען אויף די אויסלענדישע אוניווערזיטעטען, ווי איבערזעצונג פון דאָקומענטען, לעגאליזאציע פון די איבערזעצונגען און אָריגינאלען אין די ענטשפּרעכענדע אמטען און קאָנסולאטען, ווי אויך רעדאגירען ביטעס צו די אינלענדישע און אויסשול־אינסטיטוציעס. דער טערמין פון אָנגעבען ביטעס אויף די אויסלענדישע אוניווערזיטעטען ענדיגט זיך דעם 18 נאָוועמבער ה. י.

די פראָווינץ בעקומט שריפטליכע אינפאָרמאציעס נאָכ'ן ארייננשיקען 3 זל. אויף אינפאָרמאציאָנס־קאָסטען.

דער אדרעס פון ביוראָ איז:

Warszawa, Plac Żelaznej Bramy Nr. 6 m. 11 Tel. 253-68.

Akademickie Biuro Tłumaczeń i Korespendencji.

זומער־קאָלאָניע פאַר די קינדער פון פערזיכערטע אין קראַנקען־קאַסע.

די היגע קראַנקען־קאַסע אָרדענט איין אין ראַיעץ א זומער־קאָלאָניע פאַר די קינדער פון איהרע פערזיכערטע. פאַר'ן ארויסשיקען אויף דער זומער־קאָלאָניע וועלען די קינדער אונטערזוכט ווערען פון א דאָקטאָר. אין פאַל ווען די קינדער פון די יודישע פערזיכערטע, וואָס וועלען קוואַליפיצירט ווערען צום ארויסשיקען אויף דער זומער־קאָלאָניע, וועלען בילדען אַ גרעסערע צאָהל, וועט פאַר די יודישע קינדער ספּעציעל איינגעאָרדענט ווערען א יודישע קיך.

די יודישע פערזיכערטע ברויכען דעריבער פערשרייבען זייערע קינדער אין א גרעסערער צאָהל.

די פעראייניגונג פון די לעדער־סוחרים אין ראדאָם

זעהר א שווערע צייט לעבט לעצטענס איבער די לעדער־בראַנזשע. איין קריזיס יאָגט דעם צווייטען. די גרויסע צאָהל פּראָטעסטירטע וועקסלען, מייסטענס בייזוויליג געפּראָטעסטירטע זען

די שאנטאזש-ארבייט פון געוויסע סוחרים, וועלכע האלטן שוין לאנג נישט אין ראדאם, ווייל עס שטערט דאס זיי נישט איינצוקויפן לעדער אין די אנדערע שטעט און בכלל וועלן זיי דאס וועלבע אויך דארטן מאכען. דאס אלעס האט פארויסגעזאגט די ראדאמער לעדער-סוחרים זאלען א טראבט טהון וועגען דער לאגע.

ס'איז גערופען געווארען אן אלגעמיינע פערזאמלונג, צו וועלכער ס'איז געקימען דער רוב פון די לעדער סוחרים. מיט גרויס אויפמערקזאמקייט האט מען איינגעהערט די פערשידענע רעדנער, וועלכע האבען מיט ערנסטקייט בעהאנדעלט דעם אנגעווייטאגטען ענין און ס'איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א לעדער-סעקציע ביים ראדאמער סוחרים-פעראיין.

דער אויסגעקליבענער קאמיטעט האט אויף דער ערשטער זיצונג בעשלאסען צווישען אנדערעס: 1) שאפען א פאנד מיט וועמענס הילף וועט מען קענען רעאגירען אין אלע פאלען. 2) שאפען א סעקרעטאריאט, וועלכער וועט שטעהען אין שטענדיגער פערבינדונג מיט אלע לעדער-סעקציעס אין פוילען. בכדי גענויישיג צו אינפארמירען וועגען דער קרעדיט-פעהיגקייט פון די קונים און וועלכע וועט אויך פובליקירען אויף דער „שווארצער ליסטע" דעם נאמען נאמען פון בעזאן אדער פירמע וואס האט באנקראטירט. 3) ווייל טשטרעפען סאלען. אז מאנכע סוחרים, וואס זענען שוין אויפן ארט נישט קרעדיט-פעהיג טראגען איבער זייערע טראנזאקציעס אויף אן אנדער ארט, וואו מען ווייסט נישט פון זייער שווינדלעריי, דעריבער, וועט דער סעקרעטאריאט שטעהען אויף דער וואך און אונאויפהערליך קאמוניקירען אלע לעדער-סעקציעס וועגען די א. ד. פערזאנען, בכדי אויך צו פערהיטען די אנדערע שטאטישע לעדער-סוחרים פאר דעם אויף כל קוף-דיגען באנקראט.

נאך אויף אזא אופן קאן ארייגעבראכט ווערען א שינוי אין דער לעדער בראנזשע.

דער קאמיטעט פון דער סעקציע פון דער לעדער-בראנזשע האפט, אז אלע לעדער-סעקציעס אין לאנד, וועלען מיט פערשטענדניש אפשאצען די ווערט פון א סאלידארישע האלטונג אין האנדלונג בנוגע די ענינים, וועלכע ברענגען צום אונטערגאנג דעם לעדער-סוחרטום, בנוגע אזעלכע וואס באלד נאכן בעקומען די סחורה ערקלערט מען זיך שוין אין באנקראט. אלע דארפן און מוזען פערשטעהען, אז ביי אזא לאגע און נישט רעאגירונג מצד א געזעלשאפט שטעלט מען אין סכנה די עגזיסטענץ פון טויזענדער סוחרים. דעריבער וועלען אלע בלי ספק מיטהעלפען אין דער ארבייט און גיגענזייטיג העלפען ביים בעקעמפען די ביינזיליגע באנקראטען און די אוננארמאלע לאגע אין לעדער מסחר.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין ראדאם.

שבת דעם 18/6 4 נ. מ. קומט פאר אין אייגענעם לאקאל א אויסערגעוועהנליכע חברים פערזאמלונג וועגען די בעפארשטעהענדע וואהלען צו דער 8 ציוניסטישער לאנדעס-קאנפערענץ אין פוילען.

איינגאנג פריי!

• • •

די וואהל-קאמיסיע, מעלדעט אלע חברים, אז די ליסטע פון וואהל-בערעכטיגטע חברים זענען אויסגעקלעבט אין דער ציוניסטישער ארג. וואו יעדער קאן נאכזעהען און רעקלאמירען בין דעם 25/6 כדי ארייגעטראגען צו ווערען אין די וועהלער-רשימה, די וואהלען קומען פאר זונטאג דעם 19/6 אין לאקאל פון דער ציונ. ארג. לובל. 25.

גאולת - הארץ - רינג

ארגאניזירט דורך דער יודישער פרעסע אונטערן פראטעקטאראט פון דעפוטאט

י. גרינבוים.

פראפעסאר הירוויטש ענטפ. פראפ. האלבקענער און ראטאאן מאלך און רופט ארויס מיט 10 זל.: דירעקטאר אינזשיניער רוסאק, ד"ר דוד איינהארן (וויען V! קארנעי'אס-גאסע 5). לאזאר גאלדבערג (לאדזש ליפאווע 44). נחום האלצמאן (לאדזש, צעגיעלנאנא 8). העלענא קורץ (פיאטרקוב, ריצערסקא 2). מיט 5 זל. ד"ר מינע ראזען (לאדזש, פראמאוויטשא 7), יעקב פייס (פיאטרקוב לעג. 18).

שמואל איידעלבוים ענטפ. דעם ה' בנימן האכמאן און רופט ארויס מיט 5 זל. אייזיק זימלער, בנימן בערלינסקי, איטשע זילבערשטרום.

ירמיהו דען ענטפ. מיט 10 זל. ה' אליהו פערסטער און רופט ארויס: מרדכי דען. רודאלף שפראיך.

ישעיהו ריכטמאן ענטפ. דעם ה' יעקב שטערן מיט 5 זל. און רופט ארויס: ספולקא ראדאמסקא לוב. 3. ב. גאלדפארב, בצלאל ריכטמאן, יוסף ריכטמאן, יעקב פייגענבוים.

ראובן וואולף ענטפ. מיט 5 זל. דעם ה' ירמיהו גאלדשטיין און רופט ארויס ה' יעקב מאיר ישורין.

אליעזר גוטשטאדט ענטפ. פרל' געניא לאנדאו מיט 5 זל און רופט ארויס: שמואל סענאטאר און קעסטענבערג.

משה וויינמאן ענטפ. דעם ה' זעליגער מיט 5 זל. און רופט ארויס: מיכאל וייספעלנער, אברהם בוימזעצער, ירחמיאל פעלדמאן, פנחס אבראמאוויטש פנחס ראזענבוים (אלע דריי אין סקארשיסקא), הלל זלאטא (קעלץ, באנק קרעדיטאוי). נתן גאלדמינץ (טשענסטאכאוו, סטראזשאצקא 6)

ל. מ. רעמבישעווסקי איינגעצאהלט 5 זל. און רופט ארויס: שמואל'קע ווילדענבערג, יעקב מאיר אייזענמאן, משה מענדיל נייהויז (אסטראוויעץ) בן ציון סקאווראנעק (ווארשא, נאלעווקי 21) ישראל סקאווראנעק (נאלעווקי 27).

אנשיל קארמאן ענטפ. דעם ה' נתן קאפלער מיט 5 זל. און רופט ארויס דוד קארמאן (קאזשעניצער 2).

בינם ראזאל איינגעצאהלט 3 זל. און רופט ארויס: מרדכי פרידמאן, סאלא גאלדבערג, גאדיל קופערבערג, אלימלך מינצבערג.

אריה' זילבערשטרום איינג. 3 זל. און רופט ארויס: לייבל לאנדאו, משה יוסף ברונשטיין, חיי' ווערבער, אסתר פריידענרייך, חיה צוייפוס, ברודער דאנציגער (יעדלינסק), געשוועסטער אייזמאן (יעדלינסק), מאיר זילבערמאן (יעדלינסק), עלקע זילבער (יעדלינסק). סאלא מאירפעלד (קאנסק), אלטע לייזעראוויטש (קאנסק).

אאוקסיליום אקאדעמיקום יודאיקום ענטפ. דעם יודישען סטודענטען קרייז מיט 5 זל.

ד"ר פערלמאן ענטפ. דעם ד"ר פוריך מיט 15 זל.

מאריץ ראטענבערג ענטפ. דעם ה' סעלים לאנגער מיט 5 זל.

קארפענקאפ ענט. דעם ה' יוחנן שטאטמיינער מיט 5 זל.

צבשא ניימאן ענטפ. פרל' פרידמאן מיט 5 זל.

יעקב לאנדאו ענטפ. מנחם צמח מיט 5 זל.

יוסף ספירוטוס ענטפ. דעם ה' לעווין לעאן מיט 5 זל.

מרדכי לאנגער ענטפ. דעם ה' יחיאל פרענקעל מיט 5 זל.

קרעדיט קאאפעראטיוו ענטפ. די סוחרים באנק מיט 10 זל.

יעקב טענענבוים ענטפ. דעם ה' נתן קאפלאן מיט 5 זל.

צעלא צוקער ענטפ. פרל' פרידמאן מיט 5 זל.

יוגענד און קינדער-קייט

פאר קרן קימת לישראל.

ראמעק מושקאטבליט איינגעצאהלט 2 זל. און רופט ארויס: אריק דען, וולאדעק האמערשטיין, אדאלף שטיינביין, עמנואל פרענקעל, אליציא מושקאטבליט (ווארשא, ווילטשא 31 ה. 3), וויקטאר און מיטשיו מאנקאוויטש (ווארשא, גראניטשנא 11). יאנקא עדעלשטיין (ווארשא, מארשאלקאווסקא 34), באגוש זיעלינסקי (לאדז).

אברהם טרוקענבערג „השומר הצעיר" איינגעצאהלט 2 זל. און רופט – ארויס: גבריאל פרענקל, פישל פישמאן, יחיאל פליגעלמאן, נאטקא וולאדאווער (קעלץ, רינעק 18), דוד רעמבישעווסקי (קעלץ, רינעק 12).

די דירעקציע פון די גימנאזיעס
„פשיאטשול וויעדזי"
מאכט בעקאנט אז די עקזאמענס פאר די נייע ארייטרעטענדע
גין די ם 2-טען טערמין וועלען זיך אנהויבען מיטוואך דעם 22 ה. ח
ביטעס. בייגעלעגט מיט געבורטס מעטריקעס אויך אימכונגס-צייגניש ווי אויך
שולצייגניש נעמט אן די קאנצעלאריע ביז דעם 21 ה. ח.
נאכן דעם טערמין וועלען די ביטעס פאר די זומער-פעריען
נישט גענומען ווערען אין אכט.
די דירעקציע.

די נייעסטע און שעהנסטע
„מאפעטען"
אויף צימער-מעבלירונג
בעדינונג ביליג, פערקויפט
ש. שטיינמאן
ראדאם, לובלינער № 21
ביטע זיך צו ערקונדיגען!

קעלצער אבטיילונג.

דער שטאָדט-ראַט אַסיגנירט 12,000 זל. אויף א יודישע פאָלקס-שולע אין קעלץ.

אויף דער לעצטער זיצונג פון שטאָדט-ראַט איז ענדליך בעטראַכט געוואָרען דער פאָרשלאַג פון די יודישע ראַטמענער צו אַסיגנירען א סומע אויף א יודישע פאָלקס-שולע. דער פאָרשלאַג איז נאָך אריינגעטראָגען געוואָרען מיט א לענגערער צייט צוריק און ביז יעצט נישט ארויפגעקומען אויפ'ן טאָג'ס ארדנונג. אויף דער לעצטער זיצונג האָט דער פאָרזיצענדער ה' קאָזמוך דעם פאָרשלאַג ארויסגעריקט און ארויסגעזאָגט זיך צו איהם נעגאַטיוו. פון די יודישע ראַטמענער האָבען דעם פאָרשלאַג פערטיידיגט די ראַטמענער י. מ. רייזמאַן, רעזי און לעוו. פאר דער אָבשטימונג האָט זיך אָבער ארויסגעוויזען, אַז עס איז נישט דא קיין קוואָרום. די לעצטע מינוט איז אָבער אָנגעקומען א ראַטמאַן און דער סאָר: צענדער האָט פעסטשטעלענדיג, אַז ס'איז דאָ א קוואָרום און געשטעלט דעם פאָרשלאַג צו אָבשטימונג.

אין רעזולטאַט איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַסיגנירען 12,000 זל. אויף א יודישע פאָלקס-שולע. עס וואָלט כדאי געווען, אַז די יודישע ראַטמענער זאָלען זיך נישט בלויז בעפרידיגען מיט דעם בעשלוס פון שטאָדט ראַט נור אויך גלייך צוטרעטען צו אַן אַקציע די פאָלקס-שולע צו שאַפען, ווייל די פאָלקס-שולע איז ביי אונז אין שטאָדט א נייטווענדיגקייט און וועט אויך האָבען א קאָלאָסאַלען פערדינסט פאר דער ערציהונג פון די קינדער פון די ברייטע פאָלקס-מאַסען.

• • •

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו נעהמען א הלוואה פון 50.000 זל. אויף צו בעשעפטיגען די ארבייטס-לאָזע ביי עפענטליכע ארבייטען.

ערשטער וואַהל-מיטינג

אויפ'ן 2-טען טאָג שבועות האָבען די פועלי-ציון צוזאַמענגערופען א וואַהל-מיטינג אויף דער ט. „וואָס פערלאַנגען מיר פון שטאָדט-ראַט“

באַלד ווי דער ערשטער רעדנער האָט גענומען דאָס וואָרט איז ארויסגעבראָכען א געשלעג און מען האָט אָנגעהויבען וואַרפען שטוהלען. די אַנוועזענדע פאָליציאַנטען האָבען דעם מיטינג אויפגעלעזט און עטליכע אַזאַנטוריסטען ארויפגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט, וואו עס איז געגען זיי צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען א פראָטאָקאָל.

סיים-דעפוטאַט גרינבוים אין קעלץ

זונטאָג דעם 19-טען קומט אין „קרן-היסוד“-אנגעלעגענהייטען קיין קעלץ דער סיים-דעפוטאַט יצחק גרינבוים. אויפצונעהמען דעם געעהרטען גאַסט איז שוין געשאַפען געוואָרען א קאָמיטעט וועלכער מאַכט אַלע פאָרבערייטונגען. אויסער דעם רעפעראַט אין קינא „פאַלאַס“ וועט דער גאַסט אויך אָבהאַלטען בעראַטונגען מיט די פאָרשטעהער פון דער יודישער קהלה און מיט די ראַטמענער.

ס'איז צו האָפען דאָס די קעלצער יודישע בעפעלקערונג וועט אויסנוצען די געלעגענהייט און מאַסענווייז קומען אויפ'ן רעפעראַט פון בעוואוסטען קעמפער פאר די יודישע רעכט אין פוילען.

א סוחרים-צוזאַמענפאָהר אויף וועלכען עס זענען איינגעלאַדען געוואָרען דער וואָיעוואָדא און דער פרעזעס פון שטייער-קאַמער.

דעם 26-טען און 27-טען ד. ח. קומט פאָר אין לאָקאַל פון סוחרים-פעראיין א צוזאַמענפאָהר פון דעלעגאַטען פון אַ"ע סוחרים-פעראיינען אין דער קעלצער וואָיעוואָדזטווא.

די צענטראַלע פון ווארשא, וועלכע וועט זיין פערטרעטען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר דורך די ה"ה סענאַטאָר טרוקער, דעפוטאַט ווישליצקי, אדוו ויידמאַן און ריכטער פרידע, האָט אויך ארויסגעשיקט איינלאַדונגען צום קעלצער וואָיעוואָדא, ה' מאַנסויפעל, פרעזעס פון דער היגער שטייער-קאַמער און נאַטשעלניק פון שטייער-אַמט, וועלכע האָבען די איינלאַדונגען אָנגענומען.

די קאָנפערענץ, אויף וועלכע עס וועלען ארומגערעדט ווערען פערשידענע זעהר וויכטיגע ענינ'ים, האָט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג אין די סוחרישע קרייזען.

פון סוחרים-פעראיין

זונטאָג האָט געהאַלט פאָרקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון סוחרים פעראיין, צוליב דער קליינער צאָהל אַנוועזענדע מיטגלידער, איז בעשלאָסען געוואָרען די פערזאַמלונג אָבצולעגען אויף נאָכ'ן צוזאַמענפאָהר. די אַלטע פערוואַלטונג דאַרף מאַכען אַלע פאָרבערייטונגען צום צוזאַמענפאָהר.

א זעהר גוטע קאָמוניקאַציע מיט ווארשא

פון 1-טען יוני זָן איז פאר די פאַסאַזשירען וואָס פאָהרען נאָך ווארשא מיט דעם נאַכט-צוג, וואָס געהט ארויס פון קעלץ נאָך 10 אָוונד, געשאַפען געוואָרען א זעהר בעקוועמע קאָמוניקאַציע מיט ווארשא. דורכדעם וואס אין סקאַרזשיסקא טרעפט מען דעם שנעל-צוג דורך קאַלושקי מיט א שלאָף-וואַגאָן דריטער-קלאַס.

דער צוג קומט נאָך ווארשא 6 פריה און די פאַסאַזשירען קענען בלייבען אין שלאָף-וואַגאַן ביז 8 א זייגער.

דער קאָאָפעראַטיווער טאָג אין קעלץ.

צוזאַמען מיט אַלע שטעדט אין פוילען איז אויך אין קעלץ פאָרגעקומען די פייערונג פון קאָאָפעראַטיווען טאָג. ענדע איז פאָרגעקומען א אַקאַדעמיע אין לאָקאַל פון דער פאָלקס-באַנק, אויף וועלכער עס זענען ארויסגעטרעטען מיט רעפעראַטען איבער דער קאָאָפעראַטיווער-בעוועגונג א גאַנצע רייהע רעדנער.

א צוזאַמענפאָהר פון די קאָאָפעראַטיווע באַנק פון דער קעלצער וואָיעוואָדזטווע.

דעם 19-טען יוני 2 א זייגער פאַר-מיטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון סוחרים-פעראיין א צוזאַמענפאָהר פון אַלע קאָאָפעראַטיווע-בענק פון קעלצער וואָיעוואָדזטווא, וואָס זענען אָנגעשלאָסען אין רעוויזיאָנס פערבאַנד. דער רעוויזיאָנס-פערבאַנד אין ווארשא וועט אויפ'ן צוזאַמענפאָהר זיין פערטרעטען דורך עטליכע פאָרשטעהער.

פון קינאָ „פאַלאַס“.

דאָס קינאָ „פאַלאַס“, וואָס האָט זיך ארויסגערוקט אויפ'ן ערשטען אָרט א דאַנק די ערשטקלאַסיגע פילם בילדער ווי אויך דער זעהר גוטער אָרקעסטער האָט לעצטענס אנגאַזשירט די בעקאַנטע וואַרשאַווער אַרטיסטען אין טאַנגאָ פ'פ לוביטאַ און מאַער און די ה'ה לוביטש און גראַנטייסקי, וועלכע פיהרען אויס נאָך יערען סעאַנס נומערען און סטיל פון די קליין-קונסט טעאַטערען, וואָס נעהמען שטאַרק אויס ביים פובליקום.

אויפ'ן קומענדיגען סעזאָן האָט אויך דער דירעקטאָר פון קינאָ „פאַלאַס“ שוין פערקאָנטראַקטירט א גאַנצע רייהע שלאַגערס פון דער נייעסטער אמעריקאַנער פראָדוקציע.

פון ספּאָרט.

פאַריגע וואָך איז אויפ'ן פּלאַץ פון „כאַקויל“ פאָרגעקומען דער רעוואַנזש-מעטש צווישען „האַקויל“ און „מכבי“ וועלכער האָט זיך פערענדיגט מיטן רעזולטאַט 1:1 (0:0). איבערהויפט האָט זיך דער „מכבי“ לעצטענס פערבעסערט און מיט זיין שפּילען וויזט ער ארויס גרויסע מעגליכקייטען. די איינציגע שטערונג אין זיין ענטוויקלונג איז דאָס נישט האָבען אַן אייגענעם ספּאָרט פּלאַץ, וועלכער וואָלט פון דעם היגען „מכבי“ געשאַפען א שטאַרקען ספּאָרט-קלוב.

גאולת הארץ-רינג

אָרגאַניזירט דורך דער יודישער פרעסע. אונטערן פּראָטעקטאָראַט פון דעפוטאַט י. גרינבוים.

שרה ערליך ענטפערט דעם ה' נ. אַסטראָוויטש מיט 5 זל. און רופט ארויס: כאַלא רייזמאַן, לאשא רייזמאַן, בעשע באַליצקאַ, בראַניא נאָווריער, רוזע באַקייער.

א. ב. אייזענבערג ענטפערט דעם ג. ה. ר. קאָמיטעט מיט 10 זלאָטיס און רופט ארויס: אלעזר רייזמאַן, גרשון רעמבישעווסקי, שלמה רוטמאַן, י. מ. רייזמאַן.

יעקב סערצאַזש ענטפערט דעם ה' חיים וויינריב מיט 10 זל. און רופט ארויס: דוד וואַרגאַן, קלמן קלוסקי.

א. ניסענקערין ענטפערט דעם ה' י. פערלאָוו מיט 2 זל. און רופט ארויס: יעקב סערצאַרז, הלל מאַרגונד, י. מ. ראָזענבערג.

שמואל בלומענפעלד גיט 3 זל. און רופט ארויס: איטשע קאַנער, אברהם קאַנער, חיים וואַקסמאַק, נטע וואַקשלאַק, אלעזר גאָלדבערג, חיים גוטמאַן (ראַדאָם לובלינער 5)

בעמערקונג: איין פערזאָנען פון קעלץ אויסער דער לעצטער פון ראַדאָם.

דער בעזוך פון העברעאישען דיכטער, ד"ר יעקב כהן, אין די קעלצער יודישער גימנאזיע.

אויפ'ן וואונש פון סענאטאר ד"ר ברודא אין לאדז, האט דער העברעאישער דיכטער ד"ר יעקב כהן, בעזוכט מאנטאג דעם 13 ד. ח. די היגע יודישע מענער גימנאזיע.

ווי בעוואוסט, איז דער דיכטער א בעפאלמעכטיגטער וויזיטאטאר פאר יודישע למודים אין אלע יודיש-נאציאנאלע מיטעל-שולען אין פוילען, צו וועלכע ס'געהערט אויך די היגע גימנאזיע, און וועלכע ס'ווערען דורך דעם דיכטער וויזיטירט 2 מאהל יעהרליך.

נאך די איצטיגע וויזיטאציע, וועלכע איז זעהר גוט אויסגעפאלען, האט דער דיכטער אויסגעדרוקט זיין גרויס צופרידענהייט פון די בעדייטענדע פאָרשריטען, וועלכע ער בעמערקט פון צייט צו צייט אין בעשטאנד פון די יודישע למודים אין די היגע גימנאזיע.

דעמזעלבען טאג איז אין לאקאל פון די יודישע קהלה פארגעקומען צו-ליב דעם גייסט א וויכטיגע קאנפערענץ מיט די בעטייליגונג פון די שול-פערוואלטונג און שול-קאמיסיע. ווי אויך פון איינגעלאדענע חשובי העיר; דער גרויסער דיכטער האט אין א בריים אויסגעארבייטען רעפעראט אנטוויקעלט א רייכען, מוסטערהאפטען פראגראם פון יודישע, ווי אויך רעליגיעזע למודים וועלכע זאלען אין די היגע גימנאזיע איינגעפיהרט ווערען מיט'ן קומענדיגען שול יאהר. אלע אנוועזענדע זענען בעצויבערט געווען פון די גייסטרייכע ווערטער פון דיכטער, וועלכער האט אנגעוויזען דעם ריכטיגען שליסעל ווי אזוי צו לעזען דעם אונגעהייערען פראבלעם פון פעראייניגען די תורה און ית מיט'ן לעצטען וואָרט פון די אלגעמיינע וועלט-קולטור. דער גרויסער דיכטער האט אונטערגעשטראכען, אז די היגע גימנאזיע דארף און מוז זיין, נישט נור א ריכטיגע שולע פאר די קינדער, נור אויך פאר די עלטערען זעלבסט. וועלכע מיינען, ליידער, נאך אליין נישט וואס פאר א ריכטונג זיי דארפען אנצונעהמען אין לעבען...

אין קומענדיגען נומער פון אונזער צייטונג וועלען מיר בעקענען די לעזער מיט דעם אינטערעסאנטען פראגראם פון די יודישע למודים, וואס איז אויף די קאנפערענץ איינשטימיג אנגענומען געוואָרען און ס'איז צו האָפען, אז די גימנאזיע וועט זיך דאַ-דורך ערווערבען נייע אנהענגער, נייע סימפאטיקער ווי אויך א נייעם גוטען נאמען, זאגאר אין די קרייזען, וועלכע זענען ביזהער נאך ווייט געווען פון אנפערטרויען זייערע קינדער אין א גימנאזיע.

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

דער קאמיטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז לעצטענס צוגעטרעטען צו רעארגאניזירען די גאנצע ציוניסטישע ארבייט אין אונזער שטאדט. אזוי איז שוין אויסגעפיהרט געוואָרען אפיציעל די ליקווידאציע פון דער ארגאניזאציע און מען איז צוגעטרעטען צו אן אקציע וואס זאל ערמעגליכען צו שאפען א געהעריגען לאקאל פאר דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פאר אלע ארץ ישראל אינסטיטוציעס.

דער קאמיטעט רופט אויף שבת דעם 18 ד. מ. 8 א זייגער אָווענד אין לאקאל פון דער יודישער קהלה א פערזאמלונג, אויף וועלכער עס וועלען אויסגעקלערט ווערען די פראבלעמען פון דער בעפארשטעהענדער ציוניסטישער לאנדעס-קאנפערענץ און עס וועלען גלייכצייטיג געוועהלט ווערען דעלעגאטען אויף די קאנפערענץ.

אלע חברים ווערען דעריבער אויפגעפאָדערט צו קומען אויף די פערזאמלונג.

די „קרן-היסוד" אקציע

אין צוזאמענהאנג מיט דער „קרן-היסוד" אקציע וואס הויבט זיך אן אין אונזער שטאדט אין דער קומענדיגער וואך. איז געקומען אלס דעלעגירטער פון דער צענטראלע ד"ר חיימזאָהן וועלכער איז בעקאנט אלס טאלאנטפאלער רעדנער און ארגאניזאטאר.

ד"ר חיימזאָהן האט שוין אבגעהאלטען עטליכע בעראטונגען מיט דעם „קרן-היסוד" קאמיטעט, אויף וועלכע עס איז אויסגעארבייט געוואָרען דער גענויער סדר פון דער אקציע.

אויף די בעראטונגען איז אויך ארומגערעדט געוואָרען דער בעזוך פון דעפוטאט גרינבוים

פאר וואהלען-שטימונג

איבערוואהל דער אלטער שטאדט-ראט איז נאך נישט אויפגעלעזט געוואָרען און די נייע וואהלען זענען נאך דורכ'ן וואיעוואָדע נישט פראקלאמירט געוואָרען, שפירט זיך שוין אין דער לופטען די פאר-וואהלען-שטימונג.

עס קומען שוין פאר בעראטונגען ווישען פערשיעדענע פארטייען וועגען שאפען אן איינהייטליכען בלאק פון אלע בירגערליכע פארטייען צום שטאדט-ראט.

עס וואָלט ווירקליך געווען א יושר, אז וועלכע עס איז פארטיי זאל נעהמען אויף זיך די איניציאטיווע צו שאפען אזא בלאק, כדי דאס ביסעל יודישע שטימען זאל נישט ביי די וואהלען צוברעקעלט ווערען און אדורך צו פערלירען עטליכע מאנדאטען.

קאמוניקאטען פון די קעלצער יודישער מענער-גימנאזיע

די דירעקציע פון די היגע יודישע מענער-גימנאזיע מעלדעט, אז די איינטריטס-עגזאמענס אין אלע קלאסען, פאנגען אן דעם 21 ד. ח.

די נייע שילער וואס ווילען זיך עגזאמינירען פאר די פשיען, מוזען זיך דעריבער צו איילען און איינמעלדען אין די קאנצעלאריע פון די גימנאזיע.

גלייכצייטיג מאכט אויך די דירעקציע בעקאנט אז א חוץ דער גאנצער רייהע פעדאגאגישע און טעכנישע רעפארמען וועט וועלען צום נייען שול-יאהר דורכגעפיהרט ווערען אין די גימנאזיע, וועט, היינטיגליך, אויך איינגעפיהרט ווערען א פערגרעסערטער און, אין יעדער הינזיכט, פערבעסערטער פראגראם פון יודישע און רעליגיעזע למודים, וועלכע וועלען צופרידענשטעלען די ווייטגעהענדסטע פאָדערונגען פון די עלטערען און וועלכע וועלען אויפהויבען די גימנאזיע אויף א מדרגה פון, רוהם און מוסטער פאר אלע יודישע שולען.

די פערוואלטונג פון די גימנאזיע מעלדעט אויך, אז די אקציע לטובת די גימנאזיע געפינט זיך אין פולען גאנג און אז חוץ די רשימה פון געלדער וואס זענען שוין איינגעגאנגען געוואָרען אין די פריערדיגע נומערען פון אונזער צייטונג, זענען ווייטער דערהאלטען געוואָרען פון די הערן:

שטעפאן פוימאן	—	—	100 זל.
ד"ר מ. פעלץ	-	—	100 „
יעקב איבקאָוויטש		—	15 „
ש. לעווענשטיין	—	—	25 „
שמואל בלומענפעלד		—	100 „
ב. בונאיער	—	—	100 „
י. יאַקובאָווסקי	—	—	15 „
ל. ראָזענבערג	—	—	25 „
שלמה רוטמאן	—	—	41 „
יחיאל רוטמאן	—	—	48 „
י. ווייצמאן	—	—	30 „
ברוך שמואלעוויטש		—	60 „
ש. ב איוראַעלסקי		—	20 „

די פערוואלטונג פון די גימנאזיע דריקט אויס איהר האפנונג, אז די בעשטייערונג פאר די אקציע וועט אויך ווייטער נישט שוואכער ווערען ביי די יודישע בעפעלקערונג אין קעלץ וועלכער וועט האבען די מאָראלישע סאטיספאקציע, אז מיט איהר אפּפערוויליגקייט האט זי אבגעוואנדט פון א קאטאסטראפע א בנין, וואס ס'וואלט שוין מעהר נישט מעגליך געווען צוריקצושטעלען.

מאטורא-עקזאמענס אין דער שולע פון פר. זימנאָוואדא.

אין דער גימנאזיום פון דער פר. זימנאָווארא זענען דאס יאהר צוגעטרעטען צו די מאטורא-עקזאמענס 14 שילערינס, פון וועלכע עס האבען באקומען די פאָלגענדע 8 שילערינס: 1) ארעלע טענענבוים. 2) צילא ס למאן, 3) סאלא פערמאלסקא, 4) לאה חורער-לאנר, 5) זאשיא מאנעלא, 6) זאשיא קאהן, 7) מאניא אפסיס, 8) בראניא אנב-למאן.

חוץ דעם זענען די מאטירען פון דער שילערין צעשיא שויאלא איבערגעשיקט געוואָרען אין קוראטאריום וועלכער וועט איהר וואהרשיינליך די מאטורא ערטיילען.

רענטגען און עלעקטרישער
הייל-קאבינעט
קעלץ, טארעאָווסקא גאס № 11

רענטגען פאר הייל און ערקענונגס-צוועקען. פאנטאסטאזי צו גאלוואניזאציע און פאראדיזאציע, בעלויכטונגען פון דער אורין-צעיקא, פעכעוז א. ד. ג. איבערברענגונגען, עלעקטראליזע, עלעקטרישע מאסאזשען, דיאטערמיע צו ווארמען, קאלטע צובערעונגען, ארסאנוואליזאציע, הייל-קאסמעטיק, בעזייטיגען בראדאווקעס און וואונדען, אויף האר א. אז. וו. עלעקטרישע בעדער קווארץ-לאמפ.

אליעזר ברילליאנט ז"ל

נעכטען דאנערשטאג איז דער פריה איז נאך לאנגע און שווערע ליידען געשטארבען אין עלטער פון 74 יאהר דער בעהאוסטער און איבעראל געאכטעטער טהוער און עסקן אליעזר ברילליאנט ז"ל. דער פערשטארבענער איז געווען גרינדער און פיליעצטיגער פרעזידענט פון האנדווערקער־קלוב אין ראדאם. לעצטענס איז ער אויסגעוויהלט געווארען אלס ויצע־פרעזעס אין שטאדט־ראט. די גרעסטע טייל פון זיינע יאהרען האט דער פערשטארבענער געווידמעט דער געזעלשאפט. אין יעדער עת צרה סיי פון כלל, סיי פון א יחיד איז ער גרייט געווען זיך מקריב צו זיין. אויפן רוף פון יעדען ליידענדען איז ער געווען וואך, נישט שפארענדיג זיין מיה און כחות צו ראטעווען א מענשען. אין די לעצטע יאהרען זיינע, ווען ער איז שוין געווען אלט, קראנק און צובראכען האט מען איהם געטראפען ארומלויפענדיג אין דערט א יוד א טובה צו טהון, דא האט מען איהם געזעהן אינטערווענירען צווישען לאקאטארען און הויז־בעזיצער. וועלכע ער האט דורך געגלייכט אין נישט איינמאל מכפר געוועזען דאס ביסעל בעטגעוואנד פון ארויס מען לאקאטאר ווי וואלגעלט זיך נישט ארומוואלגערען אין דער גאס. דא האט מען איהם בעגעגענט אין מאגיסטראט אין אין אנדערע מאכט־אינסטאנצען, וואו ער האט מליץ טוב געווען פאר'ן נויטבעדערפטיגע און ליידענדע.

דער פייערדיגער פונק פון מסירת נפש, וואס דער פערשטארבענער האט פערמאגט איז געווען זעלטען־וואו צו בעגעגענען. טראץ זיין ליבע און איבערגעגעבענקייט צום ראדאמער האנדווערקערטום, האט זיין הארץ געווען אויך אין ער האט מיטגעפיהלט דעם צער און פיין פון די ברייטערע ארימע יודישע מאסען, פאר וועמען ער האט זיך מוסר נפש געווען און אוועקגעגעבען זיינע לעצטע כחות.

די ידיעה פון ל. ברילליאנט'ס טויט האט אין שטאדט געמאכט א טיפען איינדרוק. ס'איז געשאפען געווארען א ספעציעלער קאמיטעט, וואס האט איינ־ארדענען און אנפיהרען מיט דער לויה, וועלכע וועט פארקומען היינט 12 אזייגער פון יודישען שפיטאל, וואו דער פערשטארבענער איז געלעגען קנאפע צוויי וואכען. דער לויה־צוג וועט געהן פון יודישען שפיטאל, און אויפן וועג זיך אבשטעלען ביים האנדווערקער־קלוב אויפ'ן וואעל. פון דארט אין דער שול־גאס און דאן אויף די גאסען וואעל און לובלינער. וואו די לויה וועט זיך ווי־דער אבשטעלען ביי דער רויה־שטאף־קאאפעראטיוו (לובלינער 23) און ביי דער קאאפעראטיווער האנדווערקער־באנק (לובלינער 31) אומטום וועלען געהאל־טען ווערען הספדים און נאכהער וועט די לויה דורך זגאדנא־גאס אוועק אינ'ן פלאץ פון בית עולם. ווי מיר הערען גרייט זיך די גאנצע שטאדט איבער צו נעה־מען אין דער לויה, כדי אבצוגעבען דעם לעצטען כבוד דעם פערשטארבע־נעם אונטערמידליכען און איבערגעגעבע־נעם כלל־טוער. אלס צייכען פון טרויער האט דער מאגיסטראט געמטען ארויסגעהאנגען א פאהן געהילט אין שווארצע קרעפע.

כבוד זיין אנדענקען!

תנצבה

Zginęła książka członkowska powiatowej Kasy Chorych w Radomiu za Nr 1122 na imię: MELCHIOR vel MILCHIOR ABRAHAM. Znalazca zechce złożyć w redakcji „RADOMER-KIELCER LEBEN".

Kino „CORSO" w Radomiu.

פון היינט אן דאס בערימטע העררליכע בילד

Krzyżowa droga białych niewolnic

דאס בילד שטעלט פאר מיט זיך דעם האנדעל מיט לעבעדיגע סחורה.

PENSJONAT

SONI WISZNIA

w Kazimierzu nad Wisłą

Willa „Świtezianka" na górze Małachowskiego duże słoneczne pokoje, wykwintna kuchnia, troskliwa opieka nad dziećmi.

Dr. med.

JÓZEF TENCER

Choroby uszu, nosa, gardła i płuc

RADOM, PIŁSUDSKIEGO 14.

przyjmuje od 9 — 10 r. i od 5 — 7 p. p.

PENSJONAT

CH. SZENDEROWICZ

w Kazimierzu nad Wisłą.

OTWARTY

wiadomość na miejscu.

דעם טיפסטען און אינערלעכסטען צער פיהלען מיר צוליבן פארלוסט פון אומערמידלעכן האנטווערקער־טוער

אליעזר ברילליאנט ז"ל

ת"נ"צ"ב"ה!

מעטאל־מייסטער־פאראיין אין ראדאם.

מיר באטייליגן זיך צוזאמן מיט דעם גאנצן האנטווערקערטום אין זייער צער, צוליבן טויט פון גרויסן פירער

אליעזר ברילליאנט ז"ל

כבוד זיין אנדענקען!

קאמאשנמאכער־מייסטער פאראיין אין ראדאם.

טיף געטראפן פון דעם גרויסן פארלוסט, וואס עס האט געטראפן דעם גאנצן ראדאמער האנטווערקערטום צוליבן פארלוסט פון גרויסן האנטווערקער־טוער

אליעזר ברילליאנט ז"ל

באטייליגן מיר זיך אין זייער צער.

בעקער־מייסטער־פאראיין אין ראדאם.

עפענטליכע ווענדונג צו די ג. רבנים ומו"צ:

אדמור ר' יעקב טוב שליט"א, הרב מקוויף שליט"א און הרב מו"צ ר' נחמן דרילרזשער שליט"א ווי אויך די בוררים ר' אברהם פלאצקי נ"י עם ר' מרדכי קלאהרפעלד נ"י בראדאם.

אזוי ווי עס איז פארגעקומען א ד"ת צווישען מיר מיט ר' **אביש בירענבוים** ביים רבי'ן ר' **יעקב טוב** שליט"א, וועלכער האט צוקאאפטירט די אויבענדערמאנטע רבנים שליט"א און נאך פיעל שקליא וטריא בערך 3 חדשים צייט האבען זיי ארויסגעגעבען א פסב"ד אז ר' **אביש בירענבוים** איז מחויב (לויט מיינע תביעות) איינצולעגען 6000 זלאטעס אדער קראנטע וועקסלען ביים שליש און גלייכצייטיג מיר געפסק'ענט א קב"ה, נאך וועלכער, זעלבסטפערשטענדליך, די 6000 זל. געהערען צו מיר. דער טערמין פון איינלעגען דאס געלד, אדער קראנטע וועקסלען איז בעשטימט געווען לא יאוחר ווי ביז יום ה' ב' דהעליתד. אזוי ווי איך בין געווען גרייט מקבל צו זיין און דער ה' **אביש בירענבוים** האט נישט מקיים געווען דעם פסב"ד און ביז היינט נישט איינגעלעגט, ע"כ באתי להודיע בשער בת רבים, אז איך בין בערייט יעדע מינוט מקבל צו זיין און מקיים צו זיין דעם פסב"ד און ווי ס'ווייזט זיך ארויס האט דער ה' **אביש בירענבוים** נישט בדעה מקיים צו זיין. איך פאדער דעריבער די געעהרטע רבנים ד. ה. דאס בר"צ מיר ארויסצוגעבען א סירוב למען האמת והצדק.

מיט אכטונג **אלי' גאטליעב.**

Redaktor i wydawca Ch. M. Herc

Odbito we własnej drukarni, Radom, Szwarlikowska 20.